

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/138/2023
Identifikačné číslo spisu:	8115204441
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8115204441.6

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne N. Š., narodenej X. M. XXXX, A.Š., O. D. XXXX/X, proti žalovanej Všeobecnej úverovej banke, a.s., Bratislava, Mlynské nivy 1, IČO: 31 320 155, zastúpenej splnomocnenkyňou Beňo & partners advokátska kancelária, s.r.o., Poprad, Námestie sv. Egídia 40/93, IČO: 44 250 029, o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16C/75/2015, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. marca 2023 sp. zn. 20Co/42/2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. marca 2023 sp. zn. 20Co/42/2022 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 10. júna 2016 č. k. 16C/75/2015-93 určil (inak ešte proti právnej predchodkyňi dnešnej žalovanej v osobe obchodnej spoločnosti Consumer Finance Holding, a.s., Kežmarok, Hlavné námestie 12), že spotrebiteľský úver vyplývajúci zo Zmluvy o poskytnutí pôžičky č. 1146143/6161613 z 31. októbra 2013 uzatvorenej medzi žalobkyňou a žalovanou sa považuje za bezúročný a bez poplatkov; zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) OSP (zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnení) a žalovanej uložil povinnosť „nahradíť“ (správne „zaplatiť“) žalobkyňi „trovy“ (správne „náhradu trov“) konania pozostávajúce (-ich) z trov právneho zastúpenia vo výške 328,61 € na bližšie neoznačený účet vtedajšieho právneho zástupcu žalobkyne (v úvodnej časti rozsudku označeného spôsobom „Advokátska kancelária JUDr. Ernest Vokál“) do 3 dní. Vychádzal z toho, že uzavretá zmluva o pôžičke majúca charakter zmluvy o spotrebiteľskom úvere nemala náležitosti vyžadované ustanovením čl. I § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (v znení platnom a účinnom v čase uzatvorenia zmluvy; ďalej tiež len „zákon č. 129/2010 Z. z.“). V zmluve o spotrebiteľskom úvere sa totiž uvádzala len súhrnná mesačná splátka, z ktorej nie je zrejmé, koľko z každej jednotlivej splátky predstavuje istina úveru a koľko zmluvné úroky. Účelom čl. I § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z. a napokon celého tohto zákona je chrániť spotrebiteľa ako slabšiu zmluvnú stranu a poskytnúť mu náležité informácie o okolnostiach poskytnutia úveru, splácaní istiny úveru, úroku a úhrade poplatkov; so

zreteľom na čl. I § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 129/2010 Z. z. treba mať za to, že úver je bezúročný a bez poplatkov a preto bolo i namieste vyhovieť žalobe požadujúcej takéto určenie; uzavrel súd prvej inštancie, ktorý (nad rámec už uvedeného vyššie) zamietnutie návrhu žalovanej na prerušenie konania odôvodnil hľadiskom hospodárnosti konania a nedostatkom svojej povinnosti prerušiť konanie a rozhodnutie o trovách konania právne ustanovením § 142 ods. 1 OSP a príslušnými ustanoveniami advokátskej tarify (vyhlášky č. 655/2004 Z. z.) a vecne plným úspechom žalobkyne, naopak neúspechom žalovanej a trovami žalobkyne na právnej službe podľa rozpisu v odôvodnení.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) v tejto veci rozhodoval už tri razy a vo všetkých prípadoch rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil.

3. Jeho prvý rozsudok z 26. apríla 2018 sp. zn. 20Co/35/2017 bol zrušený uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) z 23. júna 2020 sp. zn. 3Cdo/197/2018 pre praktické stotožnenie sa s názorom žalovanej o nesprávnom právnom posúdení tej právnej otázky, od ktorej vyriešenia záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu [§ 421 ods. 1 písm. a) Civilného sporového poriadku - zákona č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „CSP“], pričom takouto otázkou bola potreba rozčlenenia v zmluve o spotrebiteľskom úvere aj vnútornej skladby tej - ktorej anuitnej splátky).

4. Druhý rozsudok odvolacieho súdu z 23. marca 2021 sp. zn. 20Co/44/2020 bol zrušený uznesením najvyššieho súdu z 29. júna 2022 sp. zn. 3Cdo/16/2021 pre opodstatnene namietaný výskyt vady tzv. zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, spôsobenej rozhodnutím odvolacieho súdu predtým, než došlo k doručeniu uznesenia dovolacieho súdu, zrušujúceho v poradí prvý rozsudok súdu odvolacieho, stranám sporu (vrátane dovolateľky v osobe žalovanej).

5. Aj svoj tretí potvrdzujúci rozsudok z 30. marca 2023 sp. zn. 20Co/42/2022 odvolací súd odôvodnil (vo veci samej a procesne) právne ustanovením § 387 ods. 1 CSP a vecne záverom o nedôvodnosti odvolania žalovanej. Právne vec posudzujúc podľa ustanovení § 3 ods. 1, § 39 a § 53 ods. 6 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „OZ“) vyslovil, že i keď „pri nebankových subjektoch, ktoré sú taktiež súčasťou finančného trhu sa vzhľadom na vyššiu mieru rizika vo všeobecnosti dajú akceptovať vyššie úroky, rozhodne nie však viac ako o 100% oproti priemeru bán. V zmluve dohodnutá úroková sadzba úveru vo výške 32% viac ako 2,5 - násobne prevyšuje priemernú úrokovú sadzbu 12,96% uplatňovanú bankami pri poskytovaní úverov alebo pôžičiek. Dohodnutá úroková miera teda podstatne prevyšuje obvyklú úrokovú mieru, a preto je potrebné prijať záver o neplatnosti dojednania o úrokoch pre rozpor s dobrými mravmi podľa ustanovenia § 39 OZ. ... dohodnutá výška úroku v predmetnej Zmluve o úvere je v rozpore s dobrými mravmi, vysoká a neprimeraná, a preto je v časti dohodnutého úroku neplatná“ a „... odporuje všeobecnej predstave primeranosti a odporuje uznávaným normám morálky.“.

6. Aj proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie s návrhom na jeho zrušenie a vrátenie veci jeho pôvodcovi na ďalšie konanie (i tentoraz s eventualitou zmeny napadnutého „uznesenia“ /?/ zamietnutím žaloby). Tentoraz dovolateľka prípustnosť dovolania vyvodzovala z existencie oboch zákonom poznaných dovolacích dôvodov, a to podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) aj b) CSP. Tvrdenú zmätočnosťnú vadu v podobe porušenia nesprávnym procesným postupom súdu jej práva na spravodlivý proces podľa nej spôsobilo nedostatočné odôvodnenie takpovediac ťažiskového záveru odvolacieho súdu o priemernej úrokovej sadzbe 12,96 %, ktorú dojednaná výška úroku v prejednávanej veci 32 % prevyšuje viac ako 2,5 násobne (keď z odôvodnenia napadnutého rozsudku sa nedá dozvedieť, z akého zdroja súd túto informáciu čerpal, o aký druh porovnávaného úveru malo ísť a k akému dátumu sa uvádzaná sadzba mala uplatňovať), pričom obvykle požadovaná odplata na finančnom trhu činila v skutočnosti 21,09 %. Rozhodnutie odvolacieho súdu je okrem toho tiež prekvapivým, keď žalovaná nedostala možnosť vyjadriť sa k otázke priemernej výšky úrokov v rozhodnom období a ani nemala ako predvídať, že práve táto okolnosť bude pre odvolací súd smerodajná. Odklon odvolacieho

súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu podľa dovolateľky založil rozpor záveru o rozpornosti s dobrými mravmi aj úroku podstatne nižšieho než 48 % (poukaz na rozhodnutie R 35/2010 a z neho vychádzajúce neskoršie rozhodnutia dovolacieho súdu) a napokon právnou otázkou dosiaľ dovolacím súdom podľa dovolateľky neriešenou je otázka možnosti posudzovania súladnosti úroku (v spotrebiteľskej zmluve) s dobrými mravmi aj s ohľadom na neskoršiu prísnejšiu úpravu, resp. možnosti usúdenia u úroku považovaného zákonodarcom za zákonný na jeho rozpor s dobrými mravmi.

7. Žalobkyňa ani tentoraz dovolací návrh nepodala.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia a spísania dovolania na to určenou osobou (§ 429 ods. 1 CSP v spojení s čl. I § 12 a nasl. zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení živnostenského zákona v znení neskorších zmien a doplnení), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel opätovne k záveru, že dovolanie je prípustné i opodstatnené.

9. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada tzv. zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP); v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP je potom dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. Žalovaná dovolaním primárne uvádzala, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (v tejto súvislosti porovnaj 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017 a 8Cdo/73/2017, pričom tu aj k uvedenému skôr i neskôr sa žiada poznamenať, že rozhodnutiami s časťou spisovej značky tvorenou súborom písmen „Cdo“ sa rozumejú rozhodnutia najvyššieho súdu z ním uskutočnených dovolacích konaní). Dovolací súd preto skúmal, či je opodstatnené tvrdenie dovolateľky o tom, že v konaní došlo k namietanej vade zmätočnosti.

12. Podľa § 393 ods. 2 CSP v odôvodnení rozhodnutia odvolací súd uvedie stručný obsah napadnutého rozhodnutia, podstatné zhrnutie skutkových tvrdení a právnych argumentov strán v odvolacom konaní, prípadne ďalších subjektov, ktoré dôkazy v odvolacom konaní vykonal a ako ich vyhodnotil, zistený skutkový stav a právne posúdenie veci, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax; ustanovenia § 387 ods. 2 a 3 tým nie sú dotknuté.

13. Podľa § 383 CSP odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní; podľa § 384 ods. 1 CSP potom ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

14. Podľa § 157 ods. 2 OSP (platného a účinného ešte aj v čase rozhodovania súdu prvej inštancie v tejto veci) v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonával ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

15. Vyššie citované ustanovenia normujú ako základné obsahové náležitosti odôvodnení rozhodnutí (rozsudkov) odvolacieho súdu a súdu prvej inštancie (podľa skoršej úpravy „prvého stupňa“), tak aj postup odvolacieho súdu pri tvorbe podkladu pre jeho rozhodnutie v tom smere, že principiálne odvolací súd svoje rozhodnutie zakladá na zisteniach súdu prvej inštancie a len pri predbežnom závere o nesprávnosti skutkových zistení aj na vlastných zisteniach, získaných zopakovaním dokazovania ním samotným. Práve to je dôvod, pre ktorý s výnimkou možnosti vyhotovenia potvrdzujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu aj s kratším odôvodnením (za stavu plného stotožnenia sa odvolacieho súdu aj s dôvodmi súdu prvej inštancie postupom podľa § 387 ods. 2 CSP a nedostatku dôvodov byť príliš rozsiahlym ani pri plnení povinností plynúcich z odseku 3 rovnakého ustanovenia) v ostatných prípadoch zákonodarca prejavil záujem na vypravení rozhodnutí v prvej aj druhej inštancii zásadne tými istými náležitosťami, z ktorých tou rozhodne nie zanedbateľnou je opretie konkrétnych skutkových zistení o rovnako konkrétne dôkazy (obvykle spôsobom „Z ... vyplynulo, že ...“), ktoré samozrejme musia mať tiež oporu vo vykonanom dokazovaní.

16. Z obsahu spisu vyplýva, že hoci žalovaná dovolaním odvolaciemu súdu vytýkala neopodstatnené prekvapivosť jeho rozhodnutia (keďže ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu záver o prekvapivosti spája výlučne s použitím skôr nepoužitého ustanovenia právneho predpisu bez poskytnutia možnosti stranám sa k jeho použitiu vyjadriť, nie teda aj so zasadením takto nepoužitej úpravy do príslušného vecného kontextu - tu porovnaj napríklad 3Cdo/9/2018, a o taký prípad tu pre použitie napokon odvolacím súdom použitých ustanovení § 3 ods. 1, § 39 a § 53 ods. 6 OZ už v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie nešlo), rovnaký záver nešlo prijať v prípade dovolacej námietky nepreskúmateľnosťou rozsudku odvolacieho súdu v časti týkajúcej sa záveru o priemernej úrokovej sadzbe ako základe úvahy o príliš vysokej a preto „nemravnej“ výške úroku v zmluve žalobkyne a právnej predchodkyne žalovanej. Tu totiž bolo namieste prisvedčiť dovolateľke v tom, že toto skutkové „zistenie“ odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku nepodoprel žiadnym dôkazom, pričom takéto jeho opomenutie sa javilo zvlášť markantným v situácii, v ktorej sa ním ustálená úroková sadzba nie až tak zanedbateľne líšila od sadzby 15,10 % ročne ustálenej súdom prvej inštancie i s uvedením druhu spotrebiteľského úveru porovnateľného s tým v tentoraz prejednávanej veci aj s odkazom na údaje na webovom sídle Národnej banky Slovenska (v tejto súvislosti porovnaj stranu 10 odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie na č. 1. 97 p. v. spisu) a odvolací súd sa opätovným rozhodnutím využiť inštitút verejného vyhlásenia rozsudku bez nariadenia pojednávania prakticky zbavil možnosti preukázať, že si pre svoje odchylné skutkové zistenie vytvoril podklad zopakovaním niektorého dôkazu.

17. Dovolaciemu súdu tak ani v treťom prípade jeho konfrontácie s výsledkom činnosti súdu odvolacieho neostávalo iné, než konštatovať, že žalovaná procesne prípustným dovolaním [§ 420 písm. f) CSP] aj tentoraz dôvodne namietala, že rozsudok odvolacieho súdu bol vydaný ako výsledok jeho nesprávneho postupu, znemožňujúceho stranám sporu reálne uplatňovanie ich procesných práv, čím došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces (§ 431 ods. 1 CSP). Pri závere o existencii vytýkanej vady zmätočnosti väčšinová rozhodovacia prax dovolacieho súdu už nepristupuje k hľadaniu (a poskytovaniu) odpovedí na právne otázky, ktorých riešenie by malo zakladať nesprávne právne posúdenie veci (pre predčasnosť takého postupu) a nakoľko aj v tejto veci spôsob polozenia otázok považovaných dovolateľkou za rozhodné neumožňoval zovšeobecnenie so žiadúcim judikátnym presahom, dôvodnosťou (a predtým i prípustnosťou) dovolania aj podľa § 421 ods. 1 CSP sa najvyšší súd nezaoberal.

18. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd preto podľa týchto ustanovení rozhodol spôsobom uvedeným vo výroku tohto jeho uznesenia, majúci za to, že ani tentoraz nebola splnená podmienka zrušenia aj rozhodnutia súdu prvej inštancie, spočívajúca v nemožnosti dosiahnutia nápravy zrušením len druhoінстанčného rozhodnutia (§ 449 ods. 2 CSP) a nereflektujúci na eventuálny dovolací návrh žalovanej, presvedčenej o vade zmätočnosti a napriek tomu navrhujúcej konečné rozhodnutie dovolacieho súdu.

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.